

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2005 m. vasario 17 d.

Europos Sąjungos Tarybos prašymu dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų, naujai suformuluojančių 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo ir 1993 m. kovo 15 d. Tarybos direktyvą 93/6/EEB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo

(CON/2005/4)

(2005/C 52/10)

1. 2004 m. rugsėjo 15 d. Europos centrinis bankas (ECB) gavo Europos Sąjungos Tarybos prašymą pateikti nuomonę dėl pasiūlymo dėl dviejų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų⁽¹⁾: pirmos direktyvos (toliau – pasiūlyta bankininkystės direktyva), naujai suformuluojančios 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo⁽²⁾ ir antros direktyvos (toliau – pasiūlyta kapitalo pakankamumo direktyva), naujai suformuluojančios 1993 m. kovo 15 d. Tarybos direktyvą 93/6/EEB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo⁽³⁾ (toliau bendrai – pasiūlytos direktyvos).

2. ECB kompetencija teikti nuomonę yra grindžiama Europos bendrijos steigimo sutarties 105 straipsnio 4 dalies pirmą įtrauka, kuri nustato, kad su ECB konsultuojamasi dėl bet kurio siūlomo Bendrijos akto, priklausančio jo kompetencijai. Pasiūlytų direktyvų nuostatos yra būtinos finansų sistemos patikimumui ir stabilumui. Vadovaudamasi Europos centrinio banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmu sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

3. Pasiūlytos direktyvos yra esminiai Finansinių paslaugų veiksmų plano elementai. Jų tikslas yra modernizuoti esamą kapitalo pakankamumo sistemą kredito įstaigoms ir

investicinėms įmonėms. Jos užtikrins, kad peržiūrėta kapitalo apskaičiavimo ir kapitalo standartų tarptautiniu mastu veikiantiems bankams tarptautinės konvergencijos sistema⁽⁴⁾ (toliau – Bazelis II), dėl kurios 2004 m. birželį susitarė Bazelio bankų priežiūros komitetas (BBPK), ir kurią patvirtino dešimties šalių grupės centrinių bankų valdytojai ir bankų priežiūros institucijų vadovai, Europos Sąjungoje būtų taikoma nuosekliai. Konkrečiai, pasiūlytos direktyvos numato išsamesnį ir rizikai jautresnį metodą, skatinantį sustiprintą finansų įstaigų atliekamą rizikos valdymą, kuris prisidės prie finansinio stabilumo, kels pasitikėjimą finansų įstaigomis ir sustiprins vartotojų apsaugą.

4. Savo ankstesniuose indėliuose⁽⁵⁾ ECB tvirtai rėmė Europos Komisijos ir BBPK veiklą pastaraisiais metais siekiant nustatyti peržiūrėtą taisyklių rinkinį dėl kapitalo pakankamumo kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms. ECB pritaria tam faktui, kad BBPK pasiekė galutinį susitarimą dėl Bazelio II. Jis taip pat pritaria faktui, jog netrukus po to Komisija priėmė pasiūlymus, kurie užtikrins, kad tarptautiniu mastu veikiantys bankai ir investicinės įmonės Europos Sąjungoje nuosekliai ir laiku įgyvendins Bazelį II, ir taip pat išplės Bazelio II metodą kitoms ES finansų įstaigoms, atsižvelgdami į jų specifinius požymius.

⁽¹⁾ KOM(2004) 486 galutinis, I ir II tomai ir techniniai priedai.

⁽²⁾ OL L 126, 2000 5 26, p. 1 (toliau – Konsoliduota bankininkystės direktyva). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos direktyva 2004/69/EB (OL L 125, 2004 4 28, p. 44).

⁽³⁾ OL L 141, 1993 6 11, p. 1 (toliau – Kapitalo pakankamumo direktyva). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2004/39/EB (OL L 145, 2004 4 30, p. 1).

⁽⁴⁾ Bazelio bankų priežiūros komitetas, *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework* („Kapitalo apskaičiavimo ir kapitalo standartų tarptautinė konvergencija: Peržiūrėta sistema“), Tarptautinių atsiskaitymų bankas (TAB), 2004 m. birželis; pateikiama TAB tinklalapyje.

⁽⁵⁾ Žr. konkrečiai ECB pastabas dėl 2001 m. gegužės 31 d. BBPK antrojo konsultacijų paketo, ECB atsakymą į 2003 m. rugpjūčio mėn. BBPK trečiuosius konsultacijų pasiūlymus (KP3), ir ECB pastabas dėl 2003 m. lapkričio mėn. Europos Komisijos konsultacijų dokumento dėl reguliuojamo kapitalo peržiūros (toliau – trečiasis konsultacijų dokumentas); visi dokumentai pateikiami ECB tinklalapyje.

5. ECB yra įsitikinęs, kad, kai valstybės narės tinkamai perklas pasiūlytas direktyvas į nacionalinę teisę, jos, dėl sudėtingesnių, rinkai jautresnių kapitalo standartų taikymo, ženkliai sustiprins ES bankų sistemos patikimumą ir stabilumą. Todėl ECB pabrėžia savo bendrai teigiamą požiūrį į pasiūlytas direktyvas. Tačiau, nepažeisdamas šio bendro požiūrio, ECB turi keletą bendrų ir konkrečių pastabų dėl pasiūlytų direktyvų ir jų būsimą taikymo ⁽¹⁾.

Bendros pastabos

Nuoseklaus įgyvendinimo Europos Sąjungoje teisinės priemonės

6. ECB ne kartą, konkrečiai ECB nuomonėje CON/2004/7 dėl pasiūlytos komitetų struktūros direktyvos ⁽²⁾ (kurios tikslas buvo reikiama iš dalies pakeisti keletą galiojančių Bendrijos direktyvų išplečiant finansinio reguliavimo „Lamfalussy procesą“ iš vertybinių popierių sektoriaus į visus kitus finansų sektorius), parėmė Tarpinstitucinės stebėjimo grupės rekomendacijas 1 lygio Bendrijos teisės aktus naudoti tik pamatiniams principams, o 2 lygyje kiek įmanoma naudoti reglamentus. Kaip teigiama ECB nuomonės CON/2004/7 6 pastraipoje, ECB mano, kad, įgyvendinant Tarpinstitucinės stebėjimo grupės rekomendacijas, 2 lygio teisės aktai galėtų palaipsniui tapti pagrindiniu ES finansų įstaigoms taikomu techninių taisyklių rinkiniu.

7. Panašiai, savo pastabose dėl trečiojo konsultacijų dokumento, ECB siūlė, kad, siekiant įgyvendinti Bazelių II, pasiūlytų direktyvų techniniai priedai turėtų būti tiesiogiai priimami kaip 2 lygio priemonės, o jei tai yra suderinama su nacionaliniam įgyvendinimui reikalingu lankstumu – Bendrijos reglamentų būdu.

8. ECB nuomone, Bazelių II įgyvendinimas suteikė unikalią galimybę atitinkamai peržiūrėti ES kapitalo reikalavimus, kuria nebuvo pasinaudota. ECB pripažįsta, kad pagal pasiūlytos bankininkystės direktyvos 150 straipsnio 1 dalį Komisija, pagal pasiūlytos bankininkystės direktyvos 151 straipsnyje nurodytą „komitologijos“ procedūrą, turės teisę priimti V – XII priedų nuostatų patikslinimą(-us), siekdama

⁽¹⁾ Pažymima, kad savo 2004 m. gruodžio 7 d. susitikime Ekofinas susitarė dėl bendro metodo dėl pasiūlytų direktyvų (toliau – Tarybos bendras metodas). Jis pageidavo, kad Tarybos pirmininkaujanti valstybė narė toliau puoselėtų kontaktus su Europos Parlamento atstovais tikslu iširti galimybę priimti pasiūlytas direktyvas pirmojo svarstymo metu. Tarybos bendras metodas taip pat nagrinėja kai kuriuos klausimus, kuriuos ECB svarsto šioje nuomonėje. Kur reikia, daroma nuoroda į Tarybos bendrą metodą.

⁽²⁾ 2004 m. vasario 20 d. ECB nuomonė CON/2004/7 Europos Sąjungos Tarybos prašymu dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 73/239/EEB, 85/611/EEB, 91/675/EEB, 93/6/EEB ir 94/19/EB bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2000/12/EB, 2002/83/EB ir 2002/87/EB, siekiančios nustatyti naują Finansinių paslaugų komiteto organizacinę struktūrą (OL C 58, 2004 3 6, p. 23).

atsižvelgti į pokyčius finansų rinkose, ypač naujus finansinius produktus, ar į Bendrijos teisės aktuose nustatytus apskaitos standartus ar reikalavimus.

9. Tačiau vadovaujantis susitarimu išplėsti Lamfalussy procesą, be vertybinių popierių sektoriaus apimant visus kitus finansų sektorius ⁽³⁾, būtų buvę tinkamiau, jei pasiūlytos direktyvos apimtų tik pamatinius principus, atspindinčius pagrindinius politinius pasirinkimo klausimus ir esminius dalykus kapitalo pakankamumo kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms srityje, o vienas tiesiogiai taikomas 2 lygio reglamentas bendrai apimtų technines nuostatas dėl kapitalo pakankamumo. Toks metodas sustiprintų Bazelių II įgyvendinimo Europos Sąjungoje suvienodinimą, palengvintų atitiktį įvairiose ES šalyse veikiančioms finansinėms grupėms ir sumažintų išlaidas, taip pat skatintų vienodas veiklos sąlygas ir tolesnę finansinę integraciją.

10. Jeigu laikoma, kad šiame etape pasiūlytos direktyvos negali būti iš dalies pakeistos laikantis šio metodo, ECB mano, kad numatyta teisinė struktūra neturėtų būti laikoma galutiniu pageidaujamu rezultatu, bet greičiau vienu žingsniu ilgalaikiame procese siekiant sukurti, kai tik įmanoma, tiesiogiai taikomą 2 lygio techninių taisyklių rinkinį finansų įstaigoms Europos Sąjungoje.

Nacionalinių pasirinkimo teisių ir nuožiūros nacionaliniu lygiu mažinimas

11. Nepaprastai svarbu yra mažinti nacionalines pasirinkimo teises, kadangi tai supaprastintų reguliavimo sistemą, padėtų suvienodinti priežiūros praktiką ir prisidėtų prie vienodų veiklos sąlygų. ECB pripažįsta Europos bankų priežiūros institucijų komiteto (CEBS) padarytą pažangą siekiant sumažinti pasirinkimo teisių ir atsisakymų skaičių. Jis visiškai remia CEBS pastangas ir ryžtingai skatina tolesnę veiklą šioje srityje, kadangi, nepaisant pasiektos pažangos, yra likę daug pasirinkimo teisių, galinčių kliudyti vienodoms veiklos sąlygoms. Pasiūlytos bankininkystės direktyvos 68 – 73 straipsniai nustato teises atsisakyti kapitalo reikalavimų įvairiuose lygiuose grupių viduje. ECB nuomone, jei kai kuriose jurisdikcijose šios pasirinkimo teisės laikomos per daug svarbiomis, kad galima būtų apsieiti be jų, siekiant užtikrinti vienodas veiklos sąlygas

⁽³⁾ Žr. 2004 m. gegužės 11 d. įvykusio 2 580-ojo Ekofino susitikimo Briuselyje pranešimo spaudai 12 puslapį; pateikiama Tarybos tinklalapyje.

Europos Sąjungoje, jomis bent jau turėtų būti naudojamos suderintu ir skaidriu būdu. Turint galvoje poreikį toliau mažinti nacionalines pasirinkimo teises, ECB pritartų, jei būtų nustatyta speciali nuostata, reikalaujanti, kad Komisija stebėtų šia kryptimi padarytą pažangą ir per protingą laikotarpį (pvz. tris metus) pateiktų ataskaitą Bendrijos institucijoms apie likusią nuožiūros apimtį nacionaliniu lygiu, įvertinama, kiek ji yra būtina, ir ar yra poreikis tolesnei reguliavimo iniciatyvai.

12. Bendra pasiūlytų direktyvų keletos nuostatų formuluotė palieka nacionalinėms institucijoms nemažai vietos jas aiškinti skirtingai, tuo būdu sukurdama riziką, jog Europos Sąjungoje nebus vienodų veiklos sąlygų. Specifinis, bet ne vienintelis pavyzdys yra pasiūlytos bankininkystės direktyvos 84 straipsnio 2 dalis, kuri nustato, kad kompetentingos institucijos gali leisti kredito įstaigoms naudoti vidiniais reitingais grindžiamą metodą (toliau – IRB metodas), jei jų kredito rizikos pozicijų valdymo ir reitingo sistemos atitinka tam tikras sąlygas (tokias kaip „yra tinkamos“, „patikimai įgyvendinamos“ ir „prasmingai įvertinančios“). Šis straipsnis nurodo papildomas sąlygas, nustatytas pasiūlytos bankininkystės direktyvos VII priedo 4 dalyje, kurios palieka didelį nuožiūros laipsnį įgyvendinant nacionaliniu lygiu. Nors ECB pripažįsta, kad kartais yra būtina naudoti formuluotę, kuri nacionalinėms institucijoms suteikia žymų nuožiūros laipsnį (pavyzdžiui, siekiant nekludyti rizikos valdymo praktikos kredito įstaigose vystymo ar palengvinti lankstų perkėlimą į nacionalinę teisę ir taikymą atsižvelgiant į skirtingą nacionalinių bankų sistemų struktūrą ar nacionalinę reguliavimo tvarką), rinkoje atsirandant geriausiai praktikai būtų naudinga skatinti, kad kompetentingos institucijos aiškintų tokias sąvokas nuosekliai. Šiuo tikslu Komisija, remdamasi CEBS patarimu, gali nuspręsti teikti rekomendacijas.

13. ECB taip pat rekomenduoja naudoti nuoseklią terminologiją išreiškiant, koku būdu kompetentingos institucijos gali įsikišti prieš naudojamos tam tikrus rizikos koeficientus ir apskaičiavimo metodus. Jie yra žymimi įvairiai: „leidimas“, „pritarimas“, „pripažinimas“, „sutikimas“ arba „nustatymas“. Galėtų būti daromas aiškus skirtumas tarp atvejų, kai kompetentingos institucijos, kredito įstaigai pateikus paraišką, privalo pranešti apie formalų administracinį sprendimą, ir atvejų, kai kompetentingos institucijos gali tiesiog peržiūrėti pasiūlytą metodą, neprivalėdamos priimti formalaus sprendimo.

Už konsoliduotą priežiūrą atsakingų institucijų vaidmuo

14. ECB mano, kad už konsoliduotą priežiūrą atsakingos institucijos (toliau – konsoliduotos priežiūros institucijos) vaidmens išplėtimas, kaip numatyta pasiūlytos bankininkystės

direktyvos 129 – 132 straipsniuose, yra žingsnis į priekį, dėl kurio vis dėlto gali kilti sudėtingi klausimai, kai pasiūlyta direktyva bus perkelta į nacionalinę teisę ir taikoma. 129 straipsnio 1 dalyje nustatytas koordinavimo vaidmuo, drauge su 130 straipsnio 2 dalies ir 132 straipsnio nuostatomis dėl dalijimosi informacija racionalizuos santykius tarp priežiūros institucijų bei tarp priežiūros institucijų ir bankų, tuo būdu, palengvindamas sprendimų priėmimo procesą ir sumažindamas bendras priežiūros išlaidas, padidins efektyvumą. Tai yra tinkama reakcija į žymiu tarptautiniu mastu veikiančių bankų grupių⁽¹⁾ didėjantį reikalavimą sumažinti išlaidas, kurias jos patiria, laikydamosi priežiūros ir reguliavimo reikalavimų, kuriuos joms nustato įvairios nacionalinės priežiūros ir reguliavimo institucijos, ir kurie tam tikrais atvejais dubliuojasi arba nėra visiškai suderinti.

15. Be to, ECB tikisi, kad konsoliduotos priežiūros institucijos atliekamas koordinuojantis vaidmuo, drauge su aiškiu reikalavimu keistis informacija, prisidės prie bankų sektoriaus stabilumo tiek ES, tiek valstybių narių lygiu. Konsoliduotos priežiūros institucijų požiūriu, padidintas nacionalinių priežiūros institucijų įnašas dėl grupės ES dukterinių įmonių vietinės veiklos ir rizikos turėtų būti apjungiamas siekiant pateikti nuodugnią visos grupės peržiūrą ir vertinimą, kaip reikalauja pasiūlytos bankininkystės direktyvos 124 straipsnis siejant su 71 – 73 straipsniais. Nacionalinių priežiūros institucijų požiūriu, konsoliduotos priežiūros institucijų surinkta informacija galėtų padėti įvertinti galimas finansines problemas, kylančias kituose grupės subjektuose, kurios gali daryti įtaką dukterinėms įmonėms. Be to, nacionalinių priežiūros institucijų turima papildoma informacija taip pat turėtų palengvinti centrinių bankų funkcijų vykdymą finansinio stabilumo, mokėjimo sistemų ir pinigų politikos srityje.

16. Pasiūlytos bankininkystės direktyvos 129 straipsnio 2 dalis (siejant su pasiūlytos kapitalo pakankamumo direktyvos 37 straipsnio 2 dalimi) suteikia galimybę skatinti finansinę integraciją. Ji suteikia teisinį pagrindą grupės mastu naudoti IRB metodą, pažangius apskaičiavimo metodus (AMA metodus) ir vidinių rinkos rizikos modelių metodą, kuriuos papildo procedūra, racionalizuojanti patvirtinimo grupės mastu procesą. Tai turėtų įgalinti valdymo praktikos grupės mastu reguliuojamo kapitalo reikalavimų vykdymo atžvilgiu suderinimą, kas turėtų patobulinti grupės struktūrą, taigi, ir viso bankų sektoriaus, integraciją.

⁽¹⁾ Tarptautinės veiklos didėjantį svarbumą parodo užsienio skyrių ir dukterinių įmonių didėjanti dalis visame bankų sektoriaus turte, kuri 2003 m. buvo didesnė nei 20 %. Žr. ECB *Report on EU Banking Structure* („Ataskaita dėl ES bankų struktūros“), 2004 m. lapkritis; pateikiama ECB tinklalapyje.

17. Nepaisant galimos 129 straipsnio 2 dalies naudos, ją taikant gali kilti sudėtingi klausimai, kurie, siekiant maksimalaus jos poveikio, turi būti numatyti ir išspręsti. Pavyzdžiui, problemos gali atsirasti, jei tarp buveinės ir priimančios priežiūros institucijų, atliekančių grupės dukterinių bendrovių, laikomų ženkliai svarbiomis ⁽¹⁾, priežiūrą, kyla nesutarimai dėl pasiūlytos bankininkystės direktyvos aiškinimo. Nors pagal 129 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą konsoliduotos priežiūros institucijos privalo, nesant susitarimui tarp priežiūros institucijų, tai nustatyti per šešis mėnesius, nesutarimai tarp buveinės ir priimančios priežiūros institucijų turi būti sprendžiami, kad nenukentėtų kompetentingų nacionalinės priežiūros institucijų, kurios turi naudotis metodo grupės mastu vietiniu lygiu rezultatais ir užtikrinti vienodas veiklos sąlygas, įgaliojimai ⁽²⁾.

18. Galima 129 straipsnio 2 dalies nauda taip pat priklauso nuo to, kaip kompetentingų nacionalinių priežiūros institucijų įgaliojimai nustatyti priežiūros priemonės vietinėms dukterinėms įmonėms pagal Bazelio II antrąjį ramstį (priežiūrinio tikrinimo procesas) sąveikauja su patvirtinimo grupės mastu sprendimais. Paraiškas pagal 129 straipsnio 2 dalį teikiančioms kredito įstaigoms reikalingas teisinis aiškumas. Šiuo atžvilgiu turi būti atkreiptas dėmesys į sprendimams grupės mastu taikytiną tvarką ir peržiūrėjimą teisme, taip pat nuolatinę IRB metodo ir AMA metodų priežiūrą. Todėl pasiūlyta bankininkystės direktyva turėtų atkreipti dėmesį į atitinkamus priežiūros institucijų įgaliojimus ištaisyti grupės metodo trūkumus, kurie atsiranda po to, kai leidimas buvo suteiktas, ir panaikinti leidimą.

19. Atsižvelgdamas į minėtų klausimų svarbą siekiant efektyviai taikyti pasiūlytos bankininkystės direktyvos 129 straipsnio 2 dalį, ECB ryžtingai remia CEBS vykdytiną veiklą dėl 129 straipsnio taikymo ir tiki jo nuosekliu taikymu. Tačiau jis rekomenduoja, kad į pasiūlytą bankininkystės direktyvą būtų įtraukta nuostata, reikalaujanti, kad praėjus trims metams po direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę 129 straipsnis būtų įvertintas ir, jei reikia, peržiūrėtas, siekiant atsižvelgti į tai, kaip 129 straipsnis yra taikomas praktikoje, ir ar jo tikslai yra įgyvendinami.

20. ECB taip pat remtų CEBS veiklą pasiūlytos bankininkystės direktyvos 131 straipsnio, kuris reikalauja, kad konsoliduotos priežiūros institucijos ir kitos kompetentingos priežiūros institucijos turėtų rašytinius koordinavimo ir bendradarbiavimo susitarimus, atžvilgiu. Todėl ECB remia CEBS veiklą vystant pavyzdinį koordinavimo ir bendradarbiavimo susitarimą, kurį turi naudoti visos susijusios priežiūros institucijos.

⁽¹⁾ „Ženkliai svarbus“ gali reikšti tiek santykinę dukterinių bendrovių svarbą visai grupei, tiek bankų sistemai priimančioje jurisdikcijoje.

⁽²⁾ Vienodoms veiklos sąlygoms kiltų pavojus, jei kai kurių bankų IRB metodus tvirtintų konsoliduotos priežiūros institucijos, tuo tarpu kitiems bankams patvirtinimą atliktų buveinės priežiūros institucijos.

Laiko parinkimas ir pereinamosios nuostatos

21. ECB pritaria pasiūlytos bankininkystės direktyvos VII antraštinės dalies 1 skyriaus nuostatomis dėl naujų kapitalo reikalavimų įvedimo laiko. Šios nuostatos atspindi Bazelio II nustatytą laiką ir turėtų užtikrinti, kad Europos kredito įstaigos neatsidurtų nepalankioje padėtyje jų konkurentų iš trečiųjų valstybių atžvilgiu. Be to, atidėtas taikymas tam tikru mastu pakenktų pasirošimams, kuriuos atliko ES kredito įstaigos, siekdamos laikytis pradinio tvarkaraščio. Dėl šių priežasčių ECB skatina Bendrijos institucijas laikytis Komisijos pasiūlyto tvarkaraščio.

22. Be to, ECB mano, kad turėtų būti atkreiptas dėmesys į toli siekiantį reformos pobūdį ir likusį netikrumą dėl jos poveikio kapitalo lygiui visoje ES finansų sistemoje (net jei kiekybinio poveikio tyrimai kiek įmanoma sumažino šį netikrumą). Dėl šios priežasties ECB visiškai pritaria tam, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos 152 straipsnis nustato pereinamojo laikotarpio reikalavimus, kurie pirmus tris metus po direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę apriboja poveikį kredito įstaigų minimalaus kapitalo reikalavimams.

23. Nepaisant poreikio rizikos veiksnių vertinimus pagrįsti duomenų istorija, kuri būtų pakankamai ilga, kad apimtų svyruojančias ekonomines sąlygas, pereinamosios nuostatos turėtų padėti kredito įstaigoms pereiti į sudėtingesnę IRB metodą, laikinai sušvelnindamos tam tikrus reikalavimus, kurie, didėjant įstaigos sugebėjimui rinkti duomenis, yra palaipsniui griežtinami. Turima omenyje pareiga turėti bent penkių metų duomenis apie išsipareigojimų nevykdymo tikimybės istorinius stebinius (pasiūlytos bankininkystės direktyvos VII priedo 4 dalies 66 pastraipa). Šiuo atžvilgiu pasiūlytos direktyvos 154 straipsnio 5 dalis leis valstybėms narėms taikyti sumažintą dviejų metų duomenų reikalavimą kredito įstaigoms, kurios nusprendė iki 2007 m. gruodžio 31 d. įgyvendinti IRB metodą. Tačiau įstaigos, priimančios IRB metodą po 2007 m. gruodžio 31 d., iki 2008 m. pabaigos privalo turėti trejų metų duomenis, iki 2009 m. pabaigos – ketverių metų duomenis ir iki 2010 m. pabaigos – penkerių metų duomenis. Praktikoje joms bus neįmanoma turėti trejų metų duomenų iki 2008 m. pabaigos, nebent jos jau būtų surinkę dviejų metų duomenis iki 2007 m. pabaigos. Todėl ECB laiko pageidautina, kad ši nuostata būtų pakeista tokiu būdu, kuris realiai leistų pripažinti IRB metodo naudojimą ir pereinamuoju laikotarpiu. Šiuo atžvilgiu ECB pritaria Tarybos bendro metodo 154 straipsnio 5 ir 6 dalyse išdėstytiems pakeitimams, kurie siūlo pragmatišką sprendimą.

Naujos sistemos struktūrinio ir galimų pro-ciklinių poveikių stebėjimas

24. Dėl, *inter alia*, sudėtingos užduoties derinti kapitalo neutralumą su vis sudėtingesniais metodais, pasiūlytų direktyvų bendras struktūrinis poveikis kelia susirūpinimą. ECB tvirtai remia pasiūlytose direktyvose nustatytą bendrą reguliuojamo kapitalo reikalavimų kalibravimą ir pastebi, kad kiekybinio poveikio tyrimo (QIS3) ⁽¹⁾ išvados bendrai teigiamai įvertino poveikį mažesnėms ES kredito įstaigoms, ES investicinėms įmonėms ir skolinimui mažosioms ir vidutinėms įmonėms (joms, atrodo, pasiūlytos direktyvos nesudarys nepalankių sąlygų), taip pat vienodų veiklos sąlygų Europos Sąjungoje išsaugojimui konkurentų iš trečiųjų valstybių atžvilgiu. ECB taip pat pažymi ataskaitos, paruoštos remiant Europos Komisijai, pateiktą bendrą teigiamą peržiūrėtų kapitalo reikalavimų finansinių ir makroekonominių pasekmių įvertinimą ⁽²⁾. Tačiau pasiūlytų direktyvų kiekybinio poveikio *ex-ante* įvertinimas negali apimti jų dinaminio padarinių, kadangi rizikos koeficientai pagal peržiūrėtus kapitalo reikalavimus, besiskiriantys nuo rizikos koeficientų pagal dabartinius kapitalo reikalavimus, gali skatinti finansų įstaigų elgesio keitimąsi. Todėl ECB pritarė reguliariam *ex-post* stebėjimui, kuris taip pat turėtų apimti struktūrinį poveikį ir rizikos pasiskirstymą.

25. Be pasiūlytų direktyvų bendro poveikio stebėjimo, ateityje gali prireikti stebėti tam tikrus specialius požymius. Pavyzdžiui, ECB pastebi, kad lengvatinis režimas, taikomas skolinimui komerciniam nekilnojamajam turtui pagal standartizuotą metodą ir pamatinį IRB metodą ⁽³⁾, suteikia didesnę lankstumą palyginus su Bazeliu II. ECB pabrėžtų, kad santykiui tarp galimybės naudotis komerciniu skolinimu nekilnojamajam turtui ir turto kainų turėtų būti taikomas ne tik bankų atliekamas riziką ribojantis įkaito vertinimas, bet ir atidus stebėjimas rizikos rodiklių ribojimo makrolygiu požiūriu. ECB ketina prisidėti prie šio stebėjimo proceso.

26. Pasiūlytų direktyvų galimų pro-ciklinių poveikių (t. y. galimybės, kad kapitalo reikalavimai galėtų sugriežtėti nuosmukio metu ir sušvelnėti ekonomikos pakilimo metu, tokiu būdu gilindami ciklinius svyravimus) atžvilgiu, ECB pripažįsta šio klausimo sprendimo svarbą ir didelę pažangą, kuri buvo padaryta mažinant šį nerimą, pataisant pasiūlytas direktyvas tikslu apriboti prociklinius padarinius. Iš tiesų, ES priežiūros institucijos turi bendrų interesų svarstydamas tinkamus būdus sumažinti padidėjusio pro-

cikliškumo riziką, kadangi makroekonominės sąlygos palaipsniui tampa vis labiau susipynusios, ypač euro zonoje. Bendras metodas sprendžiant pro-cikliškumą taip pat prisidėtų prie vienodų veiklos sąlygų ir skaidrumo bendrojoje rinkoje. Tačiau ECB tebemano, kad Komisijos ir kompetentingų nacionalinių institucijų stebėjimas yra būtinas.

27. Todėl ECB pritaria pasiūlymui, kad Komisija turėtų periodiškai stebėti, ar pasiūlyta bankininkystės direktyva daro reikšmingą poveikį ekonomikos ciklui, kaip nustato jos 156 straipsnis. Be to, ECB pažymi, kad tik Komisija turi teisę priimti pasiūlymus dėl bet kokio naujai suformuluotos Konsoliduotos bankininkystės direktyvos dalinio pakeitimo, ir kad tai taip pat taikoma 156 straipsnyje minimoms galimoms įstatyminėms „teisės gynimo priemonėms“. Tačiau rizikos rodiklių ribojimo makrolygiu požiūriu yra ypač svarbu, kad galimos įstatyminės „teisės gynimo priemonės“ būtų simetriško pobūdžio, ir kad kapitalo standartai būtų keičiami tik tada, kai patikslinimas yra pagrįstas rizikos ribojimu viso ciklo metu. ECB siūlo paaiškinti šią būtinybę pasiūlytos bankininkystės direktyvos 59 konstatuojamojoje dalyje.

Konkrečios pastabos

Centrinių bankų apibrėžimas

28. ECB ižiūri poreikį paaiškinti jo statusą sąryšyje pasiūlytos bankininkystės direktyvos netaikymu centriniams bankams. 2 straipsnio pirma įtrauka išskiria „valstybių narių centrinius bankus“ iš pasiūlytos bankininkystės direktyvos taikymo srities, o 4 straipsnio 23 dalyje apibrėžta sąvoka „centriniai bankai“ (o ne „valstybių narių centriniai bankai“) apima ECB, jei nenurodyta kitaip. ECB siūlo iš dalies pakeisti 2 straipsnį aiškiai nustatant, jog išimtis taip pat yra taikoma Europos centriniam bankui.

Individualus konsolidavimas

29. Pasiūlytos bankininkystės direktyvos 70 straipsnis suteikia kompetetingoms institucijoms galimybę leisti, konkrečiu atveju ir laikantis tam tikrų sąlygų, patronuojančioms kredito įstaigoms tam tikroje valstybėje narėje įtraukti ES esančias dukterines įmones į pagal pasiūlytos bankininkystės direktyvos 68 straipsnio 1 dalį reikalaujamus apskaičiavimus. Šis procesas vadinamas „individualiu konsolidavimu“.

⁽¹⁾ Europos Komisija *Review of the Capital Requirements for Credit Institutions and Investment Firms, Third Quantitative Impact Study: EU Results* („Kapitalo reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms peržiūra, trečiasis kiekybinio poveikio tyrimas: ES rezultatai“), 2003 m. liepos 1 d.; pateikiama Komisijos tinklalapyje.

⁽²⁾ PricewaterhouseCoopers, MARKT/2003/02/F, *Study on the financial and macroeconomic consequences of the draft proposed new capital requirements for banks and investment firms in the EU* („Pasiūlytų naujų kapitalo reikalavimų bankams ir investicinėms įmonėms Europos Sąjungoje projekto finansinių ir makroekonominių pasekmių tyrimas“), 2004 m. balandžio 8 d.; pateikiama Komisijos tinklalapyje.

⁽³⁾ Standartizuotas metodas yra aprašytas pasiūlytos bankininkystės direktyvos 78 – 83 straipsniuose. Pamatinis IRB metodas yra pasiūlytos bankininkystės direktyvos 84 – 89 straipsniuose aprašytas IRB metodas, tačiau kai kredito įstaiga nesinaudoja savais nuostolio išpareigojimų nevykdymo atveju (NINA) įverčiais ir (ar) perskaičiavimo koeficientais pagal 84 straipsnio 4 dalį.

30. ECB rekomenduoja iš naujo peržiūrėti sąlygas, pagal kurias gali būti taikomas individualus konsolidavimas⁽¹⁾. Viena šių sąlygų yra nustatyta pasiūlytos bankininkystės direktyvos 69 straipsnio 1 dalies a punkte, kuris reikalauja, kad neturi būti jokių kliūčių persiųsti nuosavas lėšas iš patronuojančios įmonės į dukterinę įmonę. ECB nuomone individualaus konsolidavimo reikalavimų atveju patronuojančiai įmonei nustatyti tokią sąlygą nėra tinkama. Šiuo atžvilgiu ECB tvirtai remia tą faktą, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos 70 straipsnio pakeitimai, išdėstyti Tarybos bendrame metode, nustatys reikalavimus patronuojančios įmonės galimybei naudotis nuosavomis lėšomis iš dukterinės įmonės ir panaikins reikalavimą, kad neturi būti jokių kliūčių nuosavų lėšų pervedimui iš patronuojančios bendrovės dukterinei bendrovei. Be to, ECB pažymi, kad individualus konsolidavimas būtų taikomas dukterinėms įmonėms, esančioms kitose valstybėse narėse, negu patronuojanti įmonė. Praktikoje tai reiškia, kad kapitalo pakankamumo tikslais dukterinės įmonės finansinė būklė bus traktuojama lyg ji būtų pačios patronuojančios įmonės finansinės būklės dalis. Todėl būtina, kad patronuojančios įmonės priežiūros institucija galėtų pilnai susipažinti su informacija apie dukterinės įmonės turta, išsipareigojimus ir kapitalą. ECB siūlo pridėti papildomą kriterijų tikslu užtikrinti, kad patronuojančios įmonės priežiūros institucija galėtų efektyviai patikrinti tokią informaciją apie dukterinių įmonių, esančių kitoje valstybėje narėje, finansinę būklę. ECB taip pat principingai ir ryžtingai remia skaidrumą naudojant direktyvos 70 straipsnį ir pritaria Tarybos bendro metodo nuostatoms, siekiančioms šio tikslo.

31. ECB pažymi, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos 70 straipsnis nenagrinėja individualių kapitalo reikalavimų taikymo ES dukterinėms įmonėms, įtrauktoms į patronuojančios įmonės kredito įstaigos individualius kapitalo reikalavimus. Būtų naudinga paaiškinti, kad 70 straipsnis nepažeidžia 68 straipsniu nustatytus reikalavimus susijusioms dukterinėms įmonėms.

Kapitalo reikalavimai tarpbankiniui skolinimui grupės viduje

32. Pasiūlytos bankininkystės direktyvos 80 straipsnio 7 dalis leidžia kompetetingoms institucijoms tam tikromis

⁽¹⁾ Individualus konsolidavimas yra pasiūlytos bankininkystės direktyvos elementas, kurio Bazelis II nesvarsto. Pagal Bazelio II 23 dalį priežiūros institucija tikrina, ar atskiri bankai yra pakankamai kapitalizuoti savarankiškai pagrindu.

sąlygomis netaikyti kredito rizikos kapitalo reikalavimų skolinimui, kurį suteikia kredito įstaiga savo patronuojančiai įmonei, savo dukterinei įmonei ar kitoms tos pačios patronuojančios įmonės dukterinėms įmonėms⁽²⁾. ECB pabrėžia, kad visoms kredito rizikos pozicijoms turėtų būti taikomi pakankami kapitalo reikalavimai. Sąlygos, kurioms esant taikoma pagal 80 straipsnio 7 dalį numatyta išimtis, nepašalina kredito rizikos susijusiuose skolinimo sandoriuose, atsižvelgiant į tai, kad, pavyzdžiui, viena kredito įstaiga gali nevykdyti savo pareigų kitos kredito įstaigos, kurią kontroliuoja ta pati patronuojanti įmonė, atžvilgiu. Be to, ECB pažymi, kad 80 straipsnio 7 dalis visų pirma bus taikoma tarpbankiniam skolinimui kai kapitalo reikalavimai yra esminiai siekiant apriboti sisteminę riziką. ECB toliau pažymi, kad Bazelis II tokios išimties nesuteikia⁽³⁾, ir tam tikrose bankų sistemose galėtų paveikti vienodas veiklos sąlygas nacionaliniu lygiu. Todėl ECB rekomenduoja, kad šiai skolinimo formai tebebūtų taikomi kapitalo reikalavimai.

Išorinės kredito vertinimo institucijos

33. Išorinių kredito vertinimo institucijų (IKVI) pripažinimo atžvilgiu ECB norėtų iškelti tris klausimus.

34. Pirma, ECB ižiūri galimybę toliau detalizuoti pasiūlytos bankininkystės direktyvos VI priedo 2 dalies 1.2 skirsnyje nustatytą „nepriklausomumo“ reikalavimą. Vertinimo proceso metu kompetetingos institucijos turėtų atsižvelgti į tokius faktorius kaip IKVI nuosavybės teisę ir jos organizacinę struktūrą, jos finansinius išteklius, personalą ir patirtį, taip pat jos valdymą. ECB nuomone, kompetetingos institucijos turėtų taip pat patikrinti, ar IKVI turi efektyvią vidaus procedūrą galimų interesų konfliktų nustatymui, vengimui ir valdymui, tokiu būdu užtikrinant, kad konfidenciali informacija nėra netyčia platinama, atskleidžiama ar ja piktnaudžiaujama. Šie klausimai yra plačiai laikomi pagrindiniais politikos klausimais, ir juos pripažįsta Tarptautinės vertybinių popierių komisijų organizacijos (IOSCO) 2003 m. rugsėjo 25 d. *Statement of Principles Regarding the Activities of Credit Rating Agencies*⁽⁴⁾ („Kredito reitingo agentūrų veiklos principų išdėstymas“).

⁽²⁾ Ši išimtis yra taikoma tik standartizuotam metodui; tačiau ji taip pat gali būti taikoma kredito įstaigoms pagal specifinį nuolatinio dalinio naudojimo būdą (pasiūlytos bankininkystės direktyvos 89 straipsnio 1 dalies e punktas).

⁽³⁾ Bazelis II taikomas tarptautiniu mastu veikiantiems bankams bet kuriuo bankų grupės lygiu konsoliduotu pagrindu. Tai reiškia, kad dukterinė įmonė, kuri yra tarptautiniu mastu veikiantis bankas, privalės turėti kapitalą padengti kredito riziką kitiems grupės subjektams, kurie nėra jos dukterinės įmonės. Bazelis II nesuteikia galimybės atsisakyti tokių kapitalo reikalavimų.

⁽⁴⁾ Pateikiama IOSCO tinklalapyje.

35. Antra, ECB norėtų parėžti poreikį atsargiam ir teisingam požiūriui į priežiūros institucijų atliekamą IKVI patikimumo ir pripažinimo rinkoje vertinimą. Konkrečiai, yra svarbu, kad kompetetingos institucijos, vertindamos galimus IKVI, nesukurtų jokių kliūčių įeiti naujiems rinkos dalyviams, nustatydamos neprotingą našą atitikti pasiūlytos bankininkystės direktyvos VI priedo 2 dalies 2.1 skirsnyje nustatytus kriterijus (rinkos dalis, pajamos, finansiniai ištekliai, poveikis kainų nustatymui). Vietoj to, kompetetingos institucijos yra skatinamos vertinant tinkamai sutelkti dėmesį į vertinimo metodologijos tvirtumą ir patikimumą. Todėl susijusios nuostatos turėtų būti toliau vystomos, siekiant įgalinti pakankamai diferencijuotą vertinimo procesą. Šiuo atveju ECB pritartų, jei šis skirsnis būtų naujai suformuluotas pagal Bazelį II, siekiant užtikrinti, kad patikimumas kiltų tiek dėl pripažinimo rinkoje, tiek dėl patikimos metodologijos.

36. Trečia, ECB pabrėžia pakankamo priežiūrinės konvergencijos ir bendradarbiavimo pripažįstant IKVI būtinybę. Aukštas nuoseklumo tarp valstybių narių praktikos lygis bus būtinas užtikrinant išorės reitingų vertinimų palyginamumą ir vienodas veiklos sąlygas kredito įstaigoms naudojant šiuos vertinimus pagal standartizuotą metodą kredito rizikai, ir taip pat padės sumažinti reguliavimo arbitražo riziką. Be to, bendradarbiavimas priežiūros srityje bus esminis mažinant su reguliavimu susijusias išlaidas tiems IKVI, kurie siekia pripažinimo keliose valstybėse narėse. Šiuo metu pasiūlytos bankininkystės direktyvos 81 straipsnio 3 dalis, 82 straipsnio 2 dalis ir 97 straipsnio 3 dalis apima tik abipusio pripažinimo galimybę savo paties nuožiūra. Vadovaujantis nuoseklia Europos Bendrijų Teisingumo Teismo precedentų teise dėl laisvo paslaugų teikimo, ECB mano, kad abipusis pripažinimas turėtų būti bendrasis principas IKVI Europos Sąjungoje. Tai netrukdytų priežiūros institucijai nuspręsti nustatyti papildomus tinkamumo reikalavimus siekiant atsižvelgti į nacionalinės rinkos specifiškumą, jei tokie reikalavimai nedubliuoja lygiaverčių sąlygų, jau išpildytų kilmės valstybėje narėje. ECB pritaria CESR išsamiam konsultacijų dokumentui dėl galimų reguliavimo metodų kredito reitingo agentūroms⁽¹⁾. Jis taip pat ryžtingai remia šiuo metu CEBS šiuo metu priimtą veiklą suderinti IKVI pripažinimo kriterijus. ECB mano, kad žymėjimo procesas (nustatytas Bazelio II 2 priede), pagal kurį, *inter alia*, nacionalinės valdžios institucijos žymi kredito rizikos vertinimus priimanais rizikos koeficientais yra labai svarbus, ir todėl CEBS turėtų skatinti konvergenciją šioje srityje.

Tam tikrų pozicijų nuolatinis dalinis naudojimas

37. ECB pažymi, kad, priešingai negu Bazelis II, pasiūlyta bankininkystės direktyva leidžia nuolatinį dalinį IRB

metodo naudojimą materialioms pozicijoms ir reikšminuose įmonės struktūrinuose padalinuose esant įvairioms pasiūlytos bankininkystės direktyvos 89 straipsnio 1 dalies a, b ir d – g punktuose išvardintoms aplinkybėms. ECB pažymi, kad nuolatinio dalinio naudojimo apribojimu siekiama vengti, jog bankai nuolatos didelės rizikos pozicijoms taikytų standartizuotą metodą, o mažesnės rizikos portfeliams – savo pačių rizikos parametrų vertinimus, tokiu būdu kiekvienu atveju pasirinkdami naudingiausią metodą.

38. ECB pritaria, kad nuolatinis dalinis naudojimas būtų priimanamas mažoms kredito įstaigoms jų pozicijoms centrinei valdžiai, kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms, kadangi jų pačių įverčių taikymas jas per daug apsunkintų, ir todėl galėtų būti kliūtimi mažoms kredito įstaigoms priimti IRB metodą. Nauja konstatuojamoji dalis 35A teisingai atkreipia dėmesį į mažų kredito įstaigų padėtį, kas yra pasiūlyta Tarybos bendrame metode. ECB rekomenduoja, kad, praėjus trimis metams po direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę, Komisija peržiūrėtų, ar pasiūlytos bankininkystės direktyvos 89 straipsnio taikymas buvo efektyvus siekiant jo tikslo.

Nuoseklus IRB ir standartizuotų metodų įsipareigojimų traktavimas

39. Tarp kapitalo įsipareigojimų traktavimo pagal standartizuotą metodą ir pamatinį IRB metodą atsirado nenuoseklumas. ECB supranta, kad šis nenuoseklumas atsirado netyčia. Tačiau, jei jis nebus sprendžiamas, jis galėtų pagal pamatinį IRB metodą turėti kapitalo poreikio tam tikroms garantijoms poveikį, kuris sumažina riziką ir apsaugo finansų sistemos stabilumą, užtikrindamas mokėjimų baigtinumą tam tikrose mokėjimo sistemose. Todėl ECB rekomenduoja, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos VII priedo 3 dalies 1.11 pastraipos a punkto formuluotė būtų pakeista taip, kad atitiktų lygiareikšmę nuostatą, taikomą standartizuotam metodui, t. y. nustatytų, kad kredito linijoms, dėl kurių nėra įsipareigota, kurias įstaiga gali iš anksto neišpėjusi bet kuriuo metu besąlygiškai panaikinti, arba kurios gali būti automatiškai panaikintos dėl skolininko kreditingumo sumažėjimo, taikomas 0 % perskaičiavimo veiksnys.

⁽¹⁾ CESR's technical advice to the European Commission on possible measures concerning credit rating agencies – Consultation Paper („CESR techninė konsultacija Europos Komisijai dėl galimų priemonių dėl kredito reitingo agentūrų - Konsultacijų dokumentas“), 2004 m. lapkričio 30 d.; pateikiama CESR tinklalapyje.

Priežiūrinio tikrinimo procesas

Bendradarbiavimas nepaprastos padėties atveju

40. ECB pabrėžia, kad yra svarbu antrąjį Bazelio II ramstį laikyti tokiu pat reikšmingu kaip ir kitus šio susitarimo ramsčius, t. y. minimalaus kapitalo reikalavimus ir rinkos drausmę. ECB mano, kad labai bendra pasiūlytos direktyvos 123 ir 124 straipsnių, kurie atspindi antrąjį ramstį, formuluotė gali klaidingai duoti suprasti, kad trys ramsčiai nėra vienodai svarbūs.
41. ECB požiūriu, kadangi pasiūlyta bankininkystės direktyva nepateikia sąvokos „vidaus kapitalas“ (kuri yra naudojama 123 direktyvos straipsnyje) apibrėžimo, priežiūros institucijų ir kredito įstaigų supratimas, ką reiškia vidaus kapitalas, vystantis ekonominės veiklos praktikai, turės suvienodėti. ECB mano, jog yra pageidautina sukurti nurodymus, ką kredito įstaigos turėtų daryti siekdamas vykdyti 123 straipsnio reikalavimus. ECB žino, kad tokie nurodymai gali būti išvystyti tik laikui bėgant ir remiantis besivystančia ekonominės veiklos praktika ir nacionalinių priežiūros institucijų patirtimi, todėl šiame etape nereikalauja išsamesnio „vidaus kapitalo“ apibrėžimo.
42. Kapitalo rezervo atžvilgiu atkreiptinas dėmesys į BBPK 2002 m. birželio pareiškimą, kuriame aiškiai pripažįstama kapitalo rezervo svarba, susijusi su potencialiomis procikliškumo problemomis⁽¹⁾. Pasiūlyta bankininkystės direktyva šiuo metu nesprendžia šio klausimo, todėl ECB siūlo jį paminėti pasiūlytos bankininkystės direktyvos konstatuojamojoje dalyje, pažymint, kad priežiūros institucijos turėtų skatinti bankus veikti, užtikrinant kapitalo rezervą, kad jie galėtų vykdyti minimalaus kapitalo reikalavimus netgi esant įtemptoms sąlygoms.
43. Galiausiai, ECB pažymi, kad šiuo metu kai kurios valstybės narės, esant tam tikroms aplinkybėms, nustato minimalaus kapitalo koeficientą, kuris viršija 8 % ribinį lygį, nurodytą pasiūlytos bankininkystės direktyvos 75 straipsnyje. Automatinis aukštesnių kapitalo reikalavimų taikymas tam tikroms institucijų kategorijoms yra nepageidautinas, nes skirtingi minimalaus kapitalo koeficientai kelia grėsmę vienodoms veiklos sąlygoms Europos Sąjungoje ir skatina persikirstyti grupes, atsižvelgiant į kapitalo režimų reguliuojamą arbitražą.
44. ECB pritaria pasiūlytos bankininkystės direktyvos 130 straipsnio 1 daliai, kuri yra ypač svarbi, kadangi ji nustato konsoliduotos priežiūros institucijoms pareigą, kilus nepaprastai padėčiai, galinčiai kelti grėsmę finansinės sistemos stabilumui, pranešti pasiūlytos bankininkystės direktyvos 49 straipsnio a punkte ir 50 straipsnyje minimoms valdžios institucijoms.
45. ECB supranta, kad 130 straipsnio 1 dalis yra taikoma tiek nacionalinei, tiek ES finansų sistemos dimensijai. Todėl ECB supranta, kad informacija turi būti perduota 49 straipsnio a punkte minimoms valdžios institucijoms nacionaliniu arba tarptautiniu lygiu. Tai svarbu, nes ES finansų rinkų ir rinkos infrastruktūrų integracijos srityse padaryta pažanga, didindama likvidumą ir šių rinkų efektyvumą, taip pat gali padidinti sistemingų trikdymų, turinčių įtakos daugiau kaip vienai valstybei narei, tikimybę, ir galbūt didinti riziką blogai įtakai tarptautiniu lygiu plisti ES bankų sektoriuje. Šiuo atveju ECB palankiai vertina tai, kad 130 straipsnio 1 dalis laikosi Ekonomikos ir finansų komiteto ataskaitos dėl finansų krizių valdymo⁽²⁾ rekomendacijos, nustatydamą reikalavimą krizės atveju laiku informuoti šias valdžios institucijas. Siekiant paaiškinti 130 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, ECB rekomenduotų nustatyti, kad pareiškia įspėti 49 straipsnio a punkte nurodytas valdžios institucijas taikoma valdžios institucijoms Europos Sąjungoje.
46. ECB taip pat supranta, kad 130 straipsnio 1 dalies nuoroda į 50 straipsnyje⁽³⁾ minimas valdžios institucijas siekiama užtikrinti, kad už finansines paslaugas atsakingi valstybių narių vyriausybės nariai kiek galima greičiau būtų informuojami apie nepaprastosios padėties egzistavimą. ECB siūlo tai paaiškinti plačiau, pakeičiant nuorodą į 50 straipsnyje minimas valdžios institucijas aiškia nuoroda į „kompetentingus vyriausybės narius“, tokiu būdu užtikrinant, kad nėra jokių klūčių konfidencialiai informacijai, reikalingai krizių situacijos valdymui, perduoti, nepažeidžiant Bendrijos ir nacionaliniuose teisės aktuose nustatytų sąlygų (t. y. kai nepaprastoji padėtis paveikia jų politikos funkcijas).

⁽²⁾ Ekonomikos ir finansų komitetas, 2001 m. balandžio 17 d. *Report on financial crisis management* („Ataskaita dėl finansų krizių valdymo“); pateikiama Komisijos tinklalapyje.

⁽³⁾ Pasiūlytos bankininkystės direktyvos 50 straipsnis, naujai suformuluojantis dalį Konsoliduotos bankininkystės direktyvos 30 straipsnio 9 dalies, suteikia leidimą valstybėms narėms leisti atskleisti konfidencialią rizikos ribojimo informaciją jų centrinės valdžios žinyboms, atsakingoms už teisės aktus, susijusius su kredito ir finansų įstaigų, investicines paslaugas teikiančių ir draudimo bendrovių priežiūra, taip pat tų žinybų vardu veikiančiams inspektoriams.

⁽¹⁾ Padėdamas spręsti potencialias IRB metodų cikliškumo problemas, Komitetas sutiko, kad IRB metodai numatytų bankams konservatyvų kredito rizikos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis reikalavimą, kaip priemonę užtikrinti, kad bankai laikytų pakankamą kapitalo rezervą pagal Naujojo susitarimo antrąjį ramstį, BBPK 2002 m. liepos 10 d. pranešimas spaudai; pateikiama TAB tinklalapyje.

47. ECB taip pat tvirtai remia pasiūlytos bankininkystės direktyvos 130 straipsnio 1 dalies formuluotę, kadangi ji palieka nacionaliniu ir ES lygiu dalyvaujančioms valdžios institucijoms tinkamą veikimo laisvę apibrėžti lanksčias priemones, būtinas krizių valdymui. Šiuo atžvilgiu ECB norėtų atkreipti dėmesį į egzistuojančius susitarimus tarp centrinių bankų ir priežiūros institucijų, kurie konkretizuoja informacijos perdavimo ir bendradarbiavimo finansų krizių valdymo atvejais principus ir tvarką. Susitarimo memorandumas dėl ES centrinių bankų ir bankų priežiūros institucijų aukšto lygio bendradarbiavimo principų krizių valdymo atvejais (toliau – SM) išdėsto principus ir tvarką, konkrečiai nustatydamas, kurios valdžios institucijos yra atsakingos už krizių valdymą, būtinus informacijos srautus tarp visų susijusių valdžios institucijų ir dalijimosi informacija tarptautiniu lygiu praktines sąlygas. SM taip pat numato logistinę infrastruktūros sukūrimą tvirtesniai tarptautiniam bendradarbiavimui tarp valdžios institucijų paremti. ⁽¹⁾
48. Be to, ECB pažymi, kad jau yra pateiktos tam tikros iniciatyvos toliau plėtoti krizių valdymo susitarimus pagal bankininkystės direktyvos 130 straipsnio 1 dalį. Konkrečiai, Europos centrinių bankų sistemos bankų priežiūros komitetas ir CEBS sudarė bendrą darbo grupę dėl krizių valdymo, kuri prisidės prie tolesnių praktinių susitarimų krizėms įveikti vystymo. Šiuo atžvilgiu ECB skatina tolesnę veiklą vystant efektyvius bendradarbiavimo susitarimus. ECB mano, kad sklandi priežiūros ir centrinės bankininkystės funkcijų sąveika padės anksti įvertinti sistemingą krizių poveikį ir prisidės prie efektyvaus krizių valdymo tiek nacionaliniu, tiek ES lygiu.
49. ECB pažymi, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos nuostatos, apimančios operacinę riziką, skiriasi nuo Bazelio II susitarimo tiek, kad galėtų pakenkti vienodoms veiklos sąlygoms. Todėl ECB rekomenduoja peržiūrėti šiuos pasiūlytos direktyvos elementus.
50. Pirma, tai, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos X priedo 1 ir 2 dalyse yra numatytas atitinkamo rodiklio apskaičiavimas finansinių metų vidury ir pabaigoje pagal paskutinius šešis dvylikos mėnesių stebinius, ir kad įvertintų skaičių priimtumas, nesant audituotų skaičių, neatitinka Bazelio II susitarimo, kuris nustato, kad turi būti naudojami metiniai stebiniai. ECB pritaria tam faktui, kad direktyvos X priedo 1 dalies 3 pastraipos ir 2 dalies 5 pastraipos pakeitimai, išdėstyti Tarybos bendrame metode, suderins direktyvą su Bazeliu II šio klausimo atžvilgiu.
51. Antra, pasiūlymas apskaičiuoti kapitalo reikalavimus pagal standartizuotą metodą stato ES kredito įstaigas į nepalankią padėtį trečiųjų valstybių kredito įstaigų atžvilgiu pagal Bazelį II. Be to, šis metodas gali kliudyti tikslui skatinti bankus pereiti nuo pagrindinio rodiklio metodo prie standartizuoto metodo. Bazelis II leidžia tam tikros veiklos srities neigiamas bendrąsias pajamas dalinai kompensuoti kitos veiklos srities teigiamomis bendrosiomis pajamomis kiekvienais metais ir tokiu būdu pasiekia nuoseklumo su pagrindinio rodiklio metodu, pagal kurį kompensavimas tarp veiklos sričių kiekvienais metais vyksta savaime. ECB pažymi, kad pasiūlytoje bankininkystės direktyvoje pasirinktas metodas tiesą sakant yra atsargesnis. Tačiau ECB labiau pritarų, jei pasiūlyta bankininkystės direktyva būtų suderinta su Bazeliu II.
52. Trečia, pasiūlytos bankininkystės direktyvos X priedo 4 dalies reikalavimai nukrypsta nuo Bazelio II, nes iš principo leidžia neribotą nuolatinį dalinį AMA metodų naudojimą. ECB pažymi, kad galimybės ir laikotarpio daliniam AMA metodų naudojimui apribojimais Bazelyje II buvo laikomi esminiais, siekiant išvengti galimo reguliuojamo arbitražo ir galimos neigiamos įtakos vienodoms veiklos sąlygoms. ECB pritaria BBPK susirūpinimui ir rekomenduoja, kad, kaip bendra, o ne tik atskirais atvejais taikoma taisyklė, būtų apribotas dalinis AMA metodų naudojimas.
53. Galiausiai, į pasiūlytos bankininkystės direktyvos 155 straipsnį įtrauktos pereinamosios nuostatos iki 2012 m. gruodžio 31 d. leidžia taikyti 15 % atitinkamą rodiklį prekybos ir pardavimų veiklos sričiai, jei ši veiklos sritis sudaro bent 50 % visų atitinkamų rodiklių. Tai reiškia nepageidaujamą nukrypimą nuo Bazelio II, kuriame nėra tokios pereinamosios nuostatos.

Operacinės rizikos reguliavimo atitikimas Bazeliui II

49. ECB pažymi, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos nuostatos, apimančios operacinę riziką, skiriasi nuo Bazelio II susitarimo tiek, kad galėtų pakenkti vienodoms veiklos sąlygoms. Todėl ECB rekomenduoja peržiūrėti šiuos pasiūlytos direktyvos elementus.
50. Pirma, tai, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos X priedo 1 ir 2 dalyse yra numatytas atitinkamo rodiklio apskaičiavimas finansinių metų vidury ir pabaigoje pagal paskutinius šešis dvylikos mėnesių stebinius, ir kad įvertintų skaičių priimtumas, nesant audituotų skaičių, neatitinka Bazelio II susitarimo, kuris nustato, kad turi būti naudojami metiniai stebiniai. ECB pritaria tam faktui, kad direktyvos X priedo 1 dalies 3 pastraipos ir 2 dalies 5 pastraipos pakeitimai, išdėstyti Tarybos bendrame metode, suderins direktyvą su Bazeliu II šio klausimo atžvilgiu.
51. Antra, pasiūlymas apskaičiuoti kapitalo reikalavimus pagal standartizuotą metodą stato ES kredito įstaigas į nepalankią

Teisinė rizika kaip operacinės rizikos dalis

54. ECB pažymi, kad pasiūlytos bankininkystės direktyvos 4 straipsnio 22 dalis pateikia sąvoką „teisinė rizika“ kaip vieną platesnės sąvokos „operacinė rizika“ elementą. ECB pripažįsta, kad teisinė rizika yra svarbi rizikos rūšis, į kuria turi būti atsižvelgiama apskaičiuojant kapitalą, bet taip pat pažymi, kad teisinės rizikos sąvoka nėra papildomai apibrėžta pasiūlytoje direktyvoje ir todėl gali tapti neaiškumo ir skirtingo perkėlimo į nacionalinę teisę ir taikymo sritimi. Šiuo atžvilgiu ECB mano, kad būtų naudinga įvesti į ES sistemą tikslesnę Bazelio II formuluotę, kuri konkrečiai teigia, kad operacinė rizika apima teisinę riziką, tačiau neapima strateginės ir reputacijos rizikos (Bazelio II 644 pastraipa). Šios Bazelio II pastraipos išnaša teigia, kad teisinė rizika apima, bet neapsiriboja, baudų, delspinigių ar dėl priežiūrinių ieškinių bei privačių susitarimų nustatytų baudinių nuostatų; pasiūlytos bankininkystės direktyvos konstatuojamoji dalis galėtų tai sėkmingai atkurti.

⁽¹⁾ Žr. 2003 m. kovo 10 d. ECB pranešimą spaudai; pateikiama ECB tinklalapyje.

55. Bendras teisinės rizikos apibrėžimas palengvintų tinkamą rizikos įvertinimą ir rizikos valdymą, tuo pačiu užtikrinamas nuoseklų ES kredito įstaigų metodą. Taip pat vertėtų paanalizuoti, kiek reikėtų atsižvelgti į tai, kad teisinė rizika yra iš esmės nenumatoma ir paprastai neseka tam tikro šablono. Be to, teisinės rizikos valdymas turėtų atitikti operacinės rizikos kaip visumos valdymą. Dėl šių priežasčių ECB siūlo, kad CEBS atliktų papildomą veiklą tikslindamas teisinės rizikos apibrėžimą.
56. ECB pažymi, kad rizikos mažinimo metodams numatyti teisinio aiškumo reikalavimai, išvardinti pasiūlytos bankininkystės direktyvos VII - IX prieduose, gali būti laikomi mažinančiais teisinę riziką, susijusią su šių metodų panaudojimu. To priežastis yra ta, kad šie reikalavimai nėra tiesiogiai susiję su pagal riziką įvertinto turto apskaičiavimu, bet verčiau su klausimu, ar kredito rizikos mažinimo metodai turi tvirtą teisinį pagrindą. Tačiau, atsižvelgdama į pasiūlytos bankininkystės direktyvos X priedo 3 dalies 1.2 skirsnio 14 pastraipą, ECB supranta, kad nuostoliai, patirti dėl kredito rizikos mažinimo metoduose esančių teisinių trūkumų, nebus priskiriami prie operacinės rizikos išlaidų, jeigu, apskaičiuojant minimalaus kapitalo reikalavimą, jie yra laikomi kredito rizika.

Kapitalo reikalavimai kai kurioms investicinėms firmoms

57. Pagal pasiūlytos kapitalo pakankamumo direktyvos 20 straipsnį kompetetingos valdžios institucijos gali savo nuožiūra leisti kai kurioms investicinėms firmoms netaikyti kapitalo reikalavimų operacinei rizikai. Tačiau pasiūlytos

direktyvos 22 konstatuojamoji dalis pabrėžia, kad operacinė rizika yra žymi institucijoms gresianti rizika, apsaugoti nuo kurios reikalingos nuosavos lėšos. Remdamasi 2004 m. liepą paskelbtu tyrimu ⁽¹⁾, Europos Komisija įtraukė šią nuožiūros teisę, ir ji buvo skirta sumažinti operacinės rizikos poveikį visiems investicinėms firmoms taikomiems reikalavimams. ECB pažymi, kad šio tyrimo autoriai užėmė sąlygiškai atsargią poziciją klausimu, ar kapitalo reikalavimų investicinėms firmoms padidinimas dėl kapitalo reikalavimo operacinei rizikai padengti įvedimo turėtų būti laikomas neproporcingu. Be to, tyrime minima, jog, atrodo, naudoti duomenys buvo nepilni. ECB taip pat išpėtų, kad diskretiškas, priklausantis nuo konkrečios įmonės atleidimų, leistinių pagal pasiūlytą kapitalo pakankamumo direktyvą, pobūdis gali įtakoti vienodas veiklos sąlygas trimis atvejais: tarp skirtingų tipų investicinių firmų; tarp to paties tipo investicinių firmų, konkuruojančių tarptautiniu lygiu; ir tarp investicinių firmų ir kredito įstaigų. Todėl ECB siūlo, kad Europos Komisija turėtų laikui bėgant peržiūrėti šių atleidimų poveikį ir kaip kompetetingos valdžios institucijos juos taiko; ir kad į pasiūlytą kapitalo pakankamumo direktyvą reikėtų įtraukti tai atspindinčią nuostatą.

Pasirašyta Frankfurte prie Maino, 2005 m. vasario 17 d.

ECB pirmininkas
Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁾ Europos Komisija, *Review of the Capital Requirements for EU Investment Firms – 2004 Quantitative Impact Study – Main Conclusions* („ES investicinėms firmoms taikomų kapitalo reikalavimų apžvalga – 2004 kiekybinio poveikio tyrimas – pagrindinės išvados“), be datos; pateikiama Europos Komisijos tinklalapyje.